

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА ПРАЦІ”
(для бакалаврів)**

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2009

Підготовлено доцентами кафедри організації самоврядування УАІСНС
МАУП *В. В. Утвенком та О. І. Травянком*

Затверджено на засіданні кафедри організації самоврядування (протокол
№ 7 від 30.05. 08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Утвенко В. В., Травянко О. І. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Регіональна економіка праці” (для бакалаврів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — 51 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план дисципліни, зміст самостійної роботи з дисципліни «Регіональна економіка праці», а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2009
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є важливою складовою навчального процесу, яка сприяє активізації засвоєння студентом знань та їх реалізації, а також формує вміння навчатися і займатися науковою роботою. Самостійна робота є основним засобом опанування навчального матеріалу студентами у вільний від занять час.

Мета курсу — поглиблене вивчення регіональних економік і способів їх оптимізації шляхом планування, прогнозування, вироблення, здійснення, забезпечення системності державної економічної політики щодо розвитку регіонів, передусім узгодження галузевого та територіального розвитку. Формування регіональних економік пов'язано з необхідністю здійснення державою відповідних економічних, екологічних, рекреаційних, соціальних, інфраструктурних функцій.

Самостійна робота передбачає опанування в повному обсязі навчальної програми та формування самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завданнями самостійної роботи студентів є засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань та наукових робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмета.

Самостійна робота студентів з дисципліни “Регіональна економіка праці” становить приблизно 60 % часу, необхідного для виконання основної освітньої програми з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти та науки України щодо кількості годин аудиторних занять на тиждень. Зміст самостійної роботи студента з дисципліни “Регіональна економіка праці” визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

У пропонованих методичних рекомендаціях розглядаються форми самостійної роботи студентів, порядок організації та контролю самостійної роботи. Подаються основні питання з курсу дисципліни, питання для самоконтролю, теми рефератів, а також тестові завдання.

Нагальні проблеми економічного розвитку на регіональному рівні зумовлюють низку суперечностей, зокрема між продуктивними силами різних адміністративно-територіальних одиниць України та застарілими формами організації економічного життя держави, надмірною централізацією та концентрацією управління національними

економічними процесами. Розглядається нормативно-правова база регулювання відносин між державою та регіонами, взаємодія органів державної влади, управління, місцевого самоврядування різних рівнів у виробленні та реалізації регіональних економічних політик. Особливої значущості ці процеси набувають з огляду на нагальну потребу у зменшенні адміністрування економічних процесів на регіональному рівні, створенні моделі ефективної взаємодії у розвитку регіональних економік між центром та місцевими елітами.

Вивчаються сучасні моделі та шляхи регіонального економічного розвитку в Україні і Європі, стратегія, державні і відомчі програми у різних сферах державної, регіональної, місцевої, муніципальної, комунальної економічної політики, шляхи їх втілення в життя.

Всебічне засвоєння матеріалів курсу дає можливість студентам:

знати

- теоретичні і правові засади розвитку регіональних економік, форми і методи аналізу та вирішення проблем регіональних економік;
- основні напрями державної політики щодо регіональних економік, становлення та розвитку місцевих народногосподарських комплексів в Україні;
- теорію і практику планування та прогнозування регіональних економік розвитку, архітектурно-містобудівної діяльності, земельної, екологічної політики;

уміти використовувати

- категорії розвитку регіональних економік, сучасні методологічні підходи до формування політики держави та органів місцевого самоврядування щодо регіональних економік;
- законодавчі акти, форми і методи управління регіональними економіками, планування економічного розвитку територій, регулювання земельних відносин, охорони довкілля для аналізу та вирішення регіональних економічних проблем;
- технологію, форми й методи стратегічного прогнозування та оперативного планування економічного розвитку регіону;
- адміністративні та економічні важелі управління розвитком регіональних економік;

визначати

- оптимальні шляхи розвитку регіональних економік та місце регіонального управління економікою в загальній системі державного управління;

- ефективність діючих форм і методів державного управління регіональними економіками за результатами аналізу програм розвитку територій, вітчизняного й зарубіжного досвіду їх реалізації в контексті європейської інтеграції, використовуючи методи порівняльного економічного та інституційного аналізу;
- показники розвитку економічного регіону на найближчу й віддалену перспективи на основі існуючого стану справ за умов наявних ресурсів у межах чинного правового поля шляхом зіставлення ресурсів і потреб;
- основні напрями вдосконалення організаційно-економічних механізмів забезпечення охорони навколишнього середовища регіону;
- пріоритетні напрями економічного розвитку регіону, застосовуючи комплексний підхід до аналізу державної економічної політики та за результатами вивчення показників регіональних економік, використовуючи методи кореляційно-регресивного аналізу;

розробляти

- пропозиції (проекти) державних, регіональних і галузевих програм регіонального економічного розвитку за результатами аналізу державної економічної політики та економічного стану регіону на основі методології конструювання моделей виходячи із ресурсного забезпечення та механізмів упровадження державно-управлінських рішень в економічній сфері;
- пропозиції щодо вдосконалення чинної нормативно-правової бази регіонального економічного розвитку на основі визначення юридичних властивостей та на основі виявлених ознак її недосконалості за результатами вивчення й аналізу ефективності чинних нормативно-правових документів, існуючої практики регулювання економічних відносин на регіональному, муніципальному, місцевому, комунальному рівнях;
- проекти нормативно-правових актів, спрямовані на підтримку підприємництва регіону, забезпечення функціонування господарських структур, які побудовані на різних формах власності, у регіонах на засадах конституційно-правової регламентації законодавчого та нормотворчого процесів;
- внутрішню нормативну документацію (накази, розпорядження) щодо виконання завдань міжнародних, державних, регіональних, галузевих, міжгалузевих програм і проектів регіональ-

ного економічного розвитку на засадах конкурсного відбору виконавців (тендер, грант, конкурс) шляхом застосування методів системного аналізу регіональних економік;

- практичні рекомендації для органів державної влади й місцевого самоврядування щодо вибору ефективних інструментів і варіантів регулювання економік регіонів на основі методів порівняльного аналізу стану національного і регіональних ринків, ступеня лібералізації економіки й фінансової стабілізації, рівня ефективності приватизації;

аналізувати

- проблеми, ресурсний потенціал і напрями розвитку економік регіонів;
- процеси становлення, розвитку регіональних економік та їх елементів, шляхи й методи вдосконалення структури інституційного забезпечення, політико-правові проблеми управління економікою регіонів, приймати відповідні управлінські рішення;

контролювати

- виконання заходів регіонального економічного розвитку, відповідних законодавчих і підзаконних актів в обумовлені терміни засобами адміністрування.

Отже, методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи з дисципліни “Регіональна економіка праці” спрямовані на те, щоб дати студентам знання теоретичних основ дисципліни, а також сформувати навички застосування ними здобутих знань на практиці.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА ПРАЦІ”

№ пор.	Назва змістового модуля та теми	Кількість годин		
		лекції	семінарські (практичні) заняття	само-стійна робота студентів
1	2	3	4	5
	Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади регіональної економіки праці			
1	Сутність, об’єкт та функції регіональної економіки праці	2		4
2	Цілі, завдання та критерії регіональної економіки праці	2		4
3	Теорії та концепції регіональної економіки праці та науково-методичні засади її дослідження	2		4
	Змістовий модуль II. Позиції регіональних економік у національних економічних процесах України			
4	Напрями та шляхи зміцнення регіональних економік		2	4
5	Взаємодія регіонів у розв’язанні загальнонаціональних завдань	2		4
6	Зовнішньоекономічний та інвестиційний потенціал регіональних економік України	2		4
	Змістовий модуль III. Організаційні форми територіального управління регіональною економікою			
7	Організаційна структура управління регіональними економіками	2		4
8	Основні важелі та методи державного регулювання регіональних економік	2		3
9	Ресурсний потенціал регіональних економік		2	4

1	2	3	4	5
	Змістовий модуль IV. Механізми розвитку регіональних економік України			
10	Аналіз, його завдання, види та методи в розвитку регіональних економік	2		3
11	Планування регіональної економіки праці: сутність, форми, методи	2		3
12	Сталість розвитку регіональних економік та методологія її оцінки		2	3
13	Прогнозування регіональної економіки	2		4
	Змістовий модуль V. Регіональний розвиток міжгалузевих комплексів України			
14	Паливно-енергетичний та гірничо-металургійний комплекси	2		3
15	Машинобудівний та військово-промисловий комплекси	2		3
16	Будівельний та лісовиробничий комплекси	2		3
17	Продовольчий комплекс та комплекс галузей виробництва непродовольчих товарів	2		3
18	Транспортний, хімічний комплекси та соціальна інфраструктура	2		3
	Змістовий модуль VI. Особливості регіональних економік в Україні			
19	Сучасні моделі економічної макрорегіоналізації України. Центральний регіон.	2	2	3
20	Донецький регіон		2	3
21	Західний регіон	2	2	3
22	Придніпровський регіон		2	3
23	Причорноморський регіон	2	2	3
24	Харківський регіон		2	3
	Разом годин: 108	36	18	81

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни
“РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА ПРАЦІ”

**Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні основи
регіональної економіки праці**

**Тема 1. Сутність, об'єкт та функції регіональної економіки
праці**

1. Сутність регіональної економіки праці як навчальної дисципліни.
2. Предмет регіональної економіки праці.
3. Формування поняття регіональної економіки праці.
4. Функції регіональної економіки праці.
5. Основи теорії регіональної економіки праці.
6. Наукові основи розробки концепції розвитку регіональних економік.
7. Понятійно-категоріальний апарат регіональної економіки праці.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність регіональної економіки праці.
2. Назвіть об'єкт регіональної економіки праці.
3. Які основні функції виконує дисципліна “Регіональна економіка праці”?
4. Коли з'явилося поняття регіональної економіки праці?
5. Які ви знаєте основні теорії регіональної економіки праці?
6. У чому полягає сутність концепції регіональної економіки праці?

Теми рефератів

1. Сутність, об'єкт та функції регіональної економіки праці.
2. Предмет регіональної економіки праці.
3. Основні теорії регіональної економіки праці.
4. Концепції розвитку регіональної економіки праці.
5. Зарубіжні концепції регіональної економіки праці.

Тестові завдання

1. **У територіальному розвитку доцільно розрізняти:**
  - а) процеси самоорганізації, що потребують вивчення;
  - б) організації самої системи управління;
  - в) функції регіональної економіки праці;
  - г) відповіді а) і б).

2. До функцій регіональної економіки праці належать:

- а) планування регіональної економіки;
- б) організація регіональної економіки;
- в) регулювання або мотивація регіональних економік;
- г) усе зазначене.

Література [12; 26; 29]

Тема 2. Цілі, завдання та критерії регіональної економіки праці

- 1. Цілі регіональної економіки праці.
- 2. Завдання регіональної економіки праці.
- 3. Критерії ефективності та практичної значущості регіональних економік у національному економічному просторі.
- 4. Чинники, пріоритети, напрями реалізації засад регіональних економік.
- 5. Діагностика регіональних економік як критерій ефективності управління.
- 6. Закономірності у розвитку регіональних економік.
- 7. Сутність управління регіоном.
- 8. Централізація і децентралізація в політиці регіонального розвитку в умовах ринкової економіки та інтеграції України у світову систему.

Питання для самоконтролю

- 1. Визначте критерії та показники динаміки регіональної економіки.
- 2. Висвітліть цілі регіональної економіки праці.
- 3. Розкрийте класичні теорії розвитку регіональних економік.
- 4. Назвіть основні компоненти регіональної політики держави.
- 5. У чому полягає сутність централізації в політиці регіонального розвитку?
- 6. Розкрийте сутність управління регіоном.
- 7. У чому полягають основні ознаки управління регіоном?
- 8. Зазначте основні пріоритети реалізації засад регіональних економік.

Теми рефератів

- 1. Цілі, завдання, критерії регіональної економіки праці.
- 2. Регіональна економіка в національних економічних процесах України.

3. Регіональна політика держави та її основні компоненти.
4. Організація управління розвитком регіону.
5. Діагностика регіональних економік як критерій ефективності управління.

Тестові завдання

1. До завдань регіональної економіки праці належить:

- а) реконструкція економіки промислових регіонів і великих міських агломерацій, модернізація інфраструктури;
- б) подолання депресивного стану аграрно-промислових регіонів;
- в) вивчення інженерної інфраструктури регіону;
- г) відповіді а) і б).

2. Організація управління розвитком регіональної економіки передбачає:

- а) удосконалення організаційної структури управління і розроблення науково-обґрунтованих методів її роботи та функцій, спрямованих на досягнення основних цілей розвитку суспільного виробництва у регіоні;
- б) цілеспрямовані процеси, що забезпечують ефективне розв'язання завдань розвитку регіональної економіки;
- в) реконструкцію економіки промислових регіонів і великих міських агломерацій, модернізацію інфраструктури;
- г) відповіді б) і в).

3. Політика регіонального розвитку – це:

- а) цілісна управлінсько-регулятивна система розвитку регіону, яка забезпечує реалізацію основних соціально-економічних, культурно-духовних, політичних потреб і запитів регіону;
- б) вид державно-управлінської діяльності, пов'язаний із виробленням та реалізацією національної політики на регіональному рівні;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

Література [19; 22; 25; 29]

Тема 3. Теорії та концепції регіональної економіки праці та науково-методичні засади її дослідження

1. Аналіз класичних теорій регіональної економіки праці.
2. Сучасні концепції щодо регіональної специфіки економічного розвитку.

3. Теоретичні принципи управління регіональною економікою.
4. Територіальні особливості організації управління регіональними економічними процесами.
5. Основні підходи у регіональній економіці праці.
6. Основні показники у регіональній економіці праці.
7. Принципи та науково-методичні засади аналізу в регіональній економіці праці.

Питання для самоконтролю

1. Дайте оцінку особливостям формування та регулювання регіональних ринків праці.
2. Проаналізуйте сучасні механізми й методи залучення кредитних та інвестиційних ресурсів в економіку регіону.
3. Які ви знаєте класичні теорії регіональної економіки праці?
4. Висвітліть сучасні концепції регіональної економіки праці.
5. Назвіть основні принципи управління регіональною економікою.
6. Проаналізуйте зарубіжний досвід регіональних економік.
7. У чому полягають основні підходи в регіональній економіці праці?

Теми рефератів

1. Моделі адміністративно-територіальних реформ в Україні.
2. Динаміка регіональної економіки праці.
3. Науково-методичні засади аналізу в регіональній економіці праці.
4. Вітчизняний і зарубіжний досвід регіональних економік: порівняльна характеристика.
5. Теорії та концепції регіональної економіки праці.

Тестові завдання

1. До основних методів регіональної економіки праці належить:

- а) метод економічного районування;
- б) галузевий економічний метод;
- в) метод типології і класифікації;
- г) усе зазначене.

2. До головних показників типології регіонів належить:

- а) наявність природних ресурсів;
- б) рівень економічного і соціального розвитку;
- в) структура господарства;

- г) екологічний стан регіону;
- д) ступінь розвитку виробничої і соціальної інфраструктури;
- е) демографічна ситуація;
- є) все зазначене.

3. У США функціонує:

- а) Державна рада територіального розвитку;
- б) Президентська комісія з питань федералізму;
- в) Міжміністерський комітет з проблем регіональних дій і впорядкування території;
- г) Економічна консультативна та Консультативна рада планування комплексного розвитку території.

Література [3; 7; 13; 16; 32; 43]

Змістовий модуль II. Позиції регіональних економік у національних економічних процесах України

Тема 4. Напрями та шляхи зміцнення регіональних економік

1. Оптимізація інфраструктури регіону як шлях розвитку регіональної економіки.
2. Міська та регіональна інфраструктура як об'єкт управління.
3. Соціальна інфраструктура населених пунктів (міста).
4. Розвиток транспортної інфраструктури регіону.
5. Житлова політика.
6. Соціально-економічна інфраструктура комунікаційного комплексу регіону.
7. Регуляторні акти щодо соціально орієнтованої системи надання громадських послуг.
8. Засади побудови соціально-економічної інфраструктури комунікаційного комплексу.
9. Опрацювання засобів управління, облаштування інфраструктури, підвищення продуктивності системи.
10. Базові положення управління соціально-економічними відносинами у сфері комунікаційних послуг.
11. Практичні аспекти реалізації політики економічного зростання у сфері надання громадських послуг.
12. Структурні перетворення у взаємовідносинах місцевого самоврядування з підприємствами та організаціями комунікаційного обслуговування.

13. Регіональні ринки. Формування інфраструктури регіональних ринків та механізми їх регулювання.
14. Регіональний маркетинг.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть основні складові соціальної інфраструктури населених пунктів.
2. Розкрийте основні складові виробничої інфраструктури регіону.
3. У чому полягають основні недоліки транспортної інфраструктури регіону?
4. Охарактеризуйте особливості реалізації політики економічного зростання у сфері надання громадських послуг.
5. Наукова інфраструктура міста. Розкрийте сутність поняття.
6. Обґрунтуйте стратегію розвитку комунікаційної системи міста та регіону.
7. У чому полягає стратегія розвитку комунікаційної структури регіону?
8. Визначте практичні аспекти реалізації політики економічного зростання у сфері надання громадських послуг.
9. Розкрийте зміст поняття “регіональні ринки”.
10. Яким чином здійснюється формування інфраструктури регіонального ринку?
11. Висвітліть основні механізми регулювання інфраструктури регіонального ринку.
12. Що таке регіональний маркетинг?
13. Покажіть основні складові регіонального маркетингу.
14. Чим відрізняється регіональний маркетинг від маркетингу міста?

Теми рефератів

1. Позиції регіональних економік у національних економічних процесах.
2. Основні напрями зміцнення регіональних економік.
3. Шляхи зміцнення регіональних економік.
4. Формування інфраструктури регіонального ринку та механізми їх регулювання.
5. Управління соціально-економічними відносинами у сфері комунікацій.

Тестові завдання

1. Оптимізація інфраструктури регіону передбачає:

- а) структурні зміни у соціальній, виробничій, транспортній інфраструктурі регіону;
- б) структурні зміни у сфері комунікаційних послуг регіону та сфері відносин органів місцевого самоврядування, підприємств і установ регіону;
- в) оптимізацію нормативно-правового забезпечення розвитку регіональної інфраструктури;
- г) усе зазначене.

2. Регіональні інтереси в розміщенні продуктивних сил – це:

- а) відносини між індивідами та соціальними групами з погляду забезпечення розвитку умов свого існування та розвитку в адміністративно-територіальній системі;
- б) оптимізація структури регіону з метою досягнення адекватної самореалізації в національних економічних процесах;
- в) оптимізація нормативно-правового забезпечення розвитку регіональної інфраструктури;
- г) усе зазначене.

3. Основними цілями регіонального маркетингу є:

- а) покращення (збереження) конкурентоздатності розташованих у регіоні підприємств промисловості та сфери послуг;
- б) покращення ступеня ідентифікації громадян з територією свого проживання;
- в) залучення до регіону нових підприємств, ресурсів;
- г) усе зазначене.

Література [2; 4; 16; 21; 39; 40]

Тема 5. Взаємодія регіонів у розв'язанні загальнонаціональних завдань

1. Співпраця регіонів у вирішенні загальнонаціональних завдань.
2. Блокування регіонів.
3. Регіональна та міжрегіональна кластеризація.
4. Сутність категорії “суперечність”. Суперечності у регіональній економіці.
5. Специфіка дослідження суперечностей у регіональних економічних процесах.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягають шляхи поліпшення співпраці регіонів у вирішенні загальнонаціональних завдань?
2. Що таке регіональна кластеризація?
3. Розкрийте сутність поняття “міжрегіональна кластеризація”.
4. Які існують суперечності в регіональних економіках?
5. Хто займається дослідженням суперечностей у регіональних економіках?

Теми рефератів

1. Взаємодія регіонів у розв’язанні загальнонаціональних завдань.
2. Зарубіжний досвід взаємодії регіонів у розв’язанні загальнонаціональних завдань.
3. Вітчизняний та зарубіжний досвід взаємодії регіонів у розв’язанні загальнонаціональних завдань: порівняльна характеристика.
4. Співпраця регіонів у вирішенні загальнонаціональних завдань.

Тестові завдання

1. За ступенем спільності в регіональній економіці можна виділити основні групи суперечностей:

- а) найзагальніші — безпосередньо відбивають взаємодію регіональних факторів;
- б) загальні — пов’язані із незбіганням функцій, інтересів елементів у регіональній економіці;
- в) специфічні, внутрішні, які відбиваються в економіці конкретного регіону;
- г) усе зазначене.

2. Центральне місце серед основних суперечностей суспільного розвитку посідають суперечності:

- а) між рівнем продуктивних сил і конкретними формами виробничих відносин;
- б) між територією та галуззю;
- в) між містом і селом;
- г) усе зазначене.

Література [3; 5; 16; 22; 34; 42]

Тема 6. Зовнішньоекономічний та інвестиційний потенціал регіональних економік України

1. Становлення зовнішньоекономічної діяльності України та взаємодія регіонів у її реалізації.

2. Взаємодія центральних і місцевих органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування у лобюванні їхніх інтересів на зовнішніх ринках.
3. Особливості розвитку взаємодії регіонів України у просуванні на світові ринки.
4. Оцінка інвестиційної привабливості регіону.
5. Інвестиційний рейтинг регіону.
6. Системна регіональна інвестиційна політика: напрями та принципи.
7. Державне регулювання інвестиційної діяльності.
8. Депресивні регіони та механізми інвестування їх розвитку.
9. Спеціальні (вільні) економічні зони.
10. Інтеграція України та її регіонів у світовий та європейський економічні простори.
11. Геостратегічні пріоритети регіональної економіки праці.
12. Транспортний потенціал регіональних економік.
13. Транскордонне співробітництво.
14. Єврорегіони.
15. Інтенсифікація зусиль щодо експортної діяльності.
16. Паромні переправи, Транспортні коридори.
17. Вільні (спеціальні) економічні зони. Спеціальні режими інвестування.

Питання для самоконтролю

1. Висвітліть особливості взаємодії органів державного управління та місцевого самоврядування у забезпеченні здійснення ЗЕД.
2. Розкрийте сутність управління інвестиційною діяльністю регіону.
3. Які ви знаєте види інвестиційних ризиків?
4. Назвіть методи оцінки інвестиційних ризиків.
5. Висвітліть особливості формування регіональних інвестиційних програм.
6. Що таке інвестиційний рейтинг регіону?
7. Які ви знаєте депресивні регіони в Україні?
8. У чому полягають геоекономічні пріоритети регіональних економік?
9. Охарактеризуйте експортний потенціал регіональних економік.
10. Що таке транскордонне співробітництво?
11. Яким чином здійснюється транспортування через територію України нафти і газу?

12. У чому полягає значення інвестицій для розвитку України та її регіонів?
13. Проаналізуйте перспективи членства України в ГАТТ (СОТ).
14. Що таке коефіцієнти транзитності?
15. Розкрийте сутність поняття вантажопотоки.
16. Які ви знаєте євро регіони?

Теми рефератів

1. Зовнішньоекономічний потенціал регіональних економік України.
2. Інвестиційний потенціал регіональних економік України.
3. Роль регіональної економіки праці в Україні та зарубіжних країнах.
4. Транзитні та інвестиційні ресурси регіонів.
5. Транзитний потенціал України та її регіонів.
6. Нормативно-правове та інституційне забезпечення експортної діяльності регіонів.

Тестові завдання

1. Економічні умови для активізації інвестиційної діяльності передбачають:

- а) регулювання ставок оподаткування і рефінансування;
- б) валютне регулювання;
- в) митні платежі;
- г) усе зазначене.

2. Оцінювання інвестиційної активності регіонів здійснюється за такими узагальненими показниками:

- а) рівень загальноекономічного розвитку регіону;
- б) рівень інвестиційної інфраструктури регіону;
- в) рівень криміногенних, екологічних та інших ризиків;
- г) усе зазначене.

3. Які з областей України є депресивними:

- а) Київська;
- б) Житомирська;
- в) Дніпропетровська;
- г) Львівська;
- д) Закарпатська;
- е) Тернопільська;
- є) Донецька.

Література [3; 7; 16; 32; 44]

Змістовий модуль III. Організаційні форми територіального управління регіональною економікою

Тема 7. Організаційна структура управління регіональними економіками

1. Місцеві (обласна та районна) державні адміністрації у розвитку регіональних економік.
2. Кадрове і фінансове забезпечення діяльності.
3. Органи місцевого самоврядування (ОМС) (обласна, міська, районна, районна у місті ради) у регіональній економіці.
4. Завдання, повноваження, функції та організаційна структура ОМС.
5. Повноваження, функції та організаційна структура місцевих органів виконавчої влади та виконавчих органів рад.
6. Кадрове, матеріальне та фінансове забезпечення діяльності регіональних інституцій.
7. Організація роботи органів та посадових осіб ОМС. Комунальна власність.
8. Гарантії та відповідальність місцевих органів влади.

Питання для самоконтролю

1. Роль державних адміністрацій у розвитку регіональних економік.
2. Яку роль відіграють обласні державні адміністрації у розвитку регіональних економік?
3. Висвітліть повноваження органів місцевого самоврядування у розвитку регіональних економік.
4. Які завдання стоять перед органами місцевого самоврядування у розвитку регіональних економік?
5. Опишіть організаційну структуру місцевих органів виконавчої влади та виконавчих органів рад щодо управління регіональними економіками.
6. Яким чином здійснюється кадрове забезпечення діяльності регіональних інституцій?
7. Розкрийте характерні риси матеріального забезпечення діяльності регіональних інституцій.
8. Які органи займаються управлінням комунальною власністю?

Теми рефератів

1. Організаційні форми територіального управління регіональною економікою.
2. Організаційна структура управління регіональними економіками.
3. Комунальна власність та її фінансове забезпечення.
4. Управління комунальною власністю регіонів.
5. Фінансове забезпечення діяльності регіональних інституцій.

Тестові завдання

1. Державне регулювання регіональної економіки – це:

- а) процес розподілу функцій та повноважень центральних і місцевих органів влади;
- б) форма планового завдання підприємствам і організаціям з боку вищих організацій;
- в) форма цілеспрямованого впливу держави на економіку регіону з метою забезпечення або підтримання її функціонування;
- г) усе зазначене.

2. На систему державного управління регіональними економіками покладаються:

- а) планування і контроль міжрайонного розподілу частини матеріально-технічних ресурсів і лімітів централізованих капітальних вкладень;
- б) регулювання міжрегіонального і міжнародного товарообміну;
- в) стимулювання госпрозрахункових управлінських ланок;
- г) усе зазначене.

3. Державні цільові програми з розвитку інфраструктури регіонів, які реалізують місцеві державні адміністрації, розробляються за таких умов:

- а) наявності проблеми, вирішення якої неможливе засобами територіального чи галузевого управління і потребує державної підтримки, координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
- б) відповідності мети програми пріоритетним напрямкам державної політики;
- в) необхідності забезпечення міжгалузевих і міжрегіональних зв'язків, технологічно пов'язаних галузей та виробництв;
- г) наявності реальної можливості ресурсного забезпечення виконання програми;

- д) правильні відповіді а) і б);
- е) правильні відповіді в) і г);
- є) усі відповіді правильні.

Література [12; 18; 22; 23; 21]

Тема 8. Основні важелі та методи державного регулювання регіональних економік

1. Державна політика управління регіональними економіками.
2. Держава та її інституції в управлінні регіональними економіками.
3. Концептуальне, кадрове, інституційне, фінансове, ресурсне забезпечення управління регіональними економіками.
4. Шляхи оптимізації державної політики, управління та регулювання регіональними економіками.
5. Важелі державного регулювання. Державний облік і контроль.
6. Державне управління процесом реструктуризації.

Питання для самоконтролю

1. Визначте регіональні пріоритети у державному управлінні.
2. У чому полягає концептуальне забезпечення управління регіональними економіками?
3. Охарактеризуйте кадрове забезпечення управління регіональними економіками.
4. Яким чином здійснюється інституційне забезпечення управління регіональними економіками?
5. Розкрийте сутність поняття “державний контроль”.
6. Висвітліть шляхи оптимізації державної політики з управління та регулювання регіональними економіками.
7. Назвіть основні важелі державного регулювання регіональними економіками праці.

Теми рефератів

1. Основні методи державного регулювання регіональних економік.
2. Основні важелі державного регулювання регіональних економік.
3. Державна політика управління регіональними економіками.
4. Кадрове забезпечення управління регіональними економіками.
5. Важелі державного регулювання регіональних економік праці.

Тестові завдання

1. *Виробнича інфраструктура регіону містить:*

- а) мережі енергозабезпечення;
- б) внутрішньовиробничий транспорт;
- в) зв'язок;
- г) усе зазначене.

2. *Соціальна інфраструктура регіону призначена для:*

- а) забезпечення умов існування і відтворення робочої сили;
- б) забезпечення житлом;
- в) охорони здоров'я та освіти;
- г) усього зазначеного.

3. *Підвищення кваліфікації персоналу в кадровому забезпеченні розвитку регіональних економік являє собою:*

- а) поглиблення й подальше вдосконалення технічних та економічних знань, виробничого досвіду і навичок працівників у межах їх спеціальностей або розширення кваліфікаційного профілю працівників шляхом навчання інших суміжних професій;
- б) рівень професійної підготовки, технічних знань, практичного досвіду та кваліфікаційної праці, що потребує спеціальної підготовки працівника, наявності у нього необхідних знань, умінь і навичок;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

Література [12; 18; 23; 41; 43]

Тема 9. Ресурсний потенціал регіональних економік

1. Класифікація та економічне оцінювання природних ресурсів регіонів України.
2. Потенційно небезпечні підприємства України. Вимоги до розміщення потенційно небезпечних підприємств.
3. Регіональні особливості відтворення трудових ресурсів у період ринкових трансформацій економіки.
4. Методи оцінки та системний підхід до управління трудовими ресурсами регіону.
5. Бюджетні ресурси регіону.
6. Видатки. Міжбюджетні трансферти.
7. Фінансові ресурси регіональних підприємств та місцевих органів влади.
8. Субвенції з Державного бюджету України.

9. Місцеві бюджети, податки та збори.
10. Фінансово-кредитні ресурси місцевого самоврядування.
11. Фінансовий аналіз ресурсів регіону. Земельні ресурси.
12. Генеральні плани. Зонінг.
13. Принципи регулювання земельних відносин у регіонах. Оцінка землі.
14. Система земельно-реєстраційних заходів.
15. Містобудівна діяльність у регіонах. Оцінка міських територій.
16. Організаційно-інформаційне забезпечення управління земельними ресурсами регіону.
17. Форми і методи ефективного природокористування регіону. Запровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність і принципи використання природних ресурсів регіонів України.
2. Які ви знаєте потенційно небезпечні підприємства в регіонах України?
3. Проаналізуйте економічні механізми регулювання ризиків в екологічній сфері.
4. Яким чином здійснюється правове регулювання процесу управління трудовими ресурсами регіону?
5. У чому полягають проблеми ефективного використання трудових ресурсів регіону?
6. Розкрийте принципи формування дохідної частини бюджетів регіонів.
7. Що таке міжбюджетні трансферти?
8. Висвітліть порядок надання субвенцій з державного бюджету місцевим.
9. Назвіть основні місцеві податки та збори.
10. Які документи регулюють розвиток населених пунктів?
11. Розкрийте концептуальні засади формування місцевих бюджетів.
12. У чому полягають основні проблеми становлення земельного ринку в Україні?
13. Земельний кадастр та земельний ринок регіонів. Розкрийте сутність понять.
14. Яким чином здійснюється містобудівна діяльність в регіонах?
15. Назвіть основні принципи платного характеру використання землі.

16. У чому полягає організаційно-інформаційне забезпечення управління земельними ресурсами регіону?
17. Які органи влади здійснюють регіональну екологічну політику?

Теми рефератів

1. Ресурсний потенціал регіональних економік.
2. Ризики в управлінні екологічною безпекою регіональних економік.
3. Трудові ресурси регіону та сучасні тенденції їх розвитку.
4. Трудові ресурси як багатомірні категорія регіональної економіки.
5. Повноваження місцевих органів влади у сфері бюджету та фінансів.
6. Нормативно-правові засади охорони навколишнього середовища і раціонального природокористування.

Тестові завдання

1. Екологічна система регіону включає:

- а) біоценоз;
- б) біотон;
- в) геоценоз;
- г) варіанти а) і б).

2. Субвенцією є:

- а) кошти, що спрямовуються з бюджету вищого рівня до бюджету нижчого рівня за цільовим принципом;
- б) кошти, що спрямовуються з бюджету вищого рівня до бюджету нижчого рівня і підлягають поверненню у випадку нецільового використання;
- в) кошти місцевих бюджетів;
- г) усе зазначене.

3. Міжбюджетними трансфертами є:

- а) кошти, одержані від органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших держав або міжнародних організацій на безоплатній та безповоротній основі;
- б) кошти, які виділяються з одного бюджету до іншого на безповоротній основі;
- в) міжбюджетні трансферти, призначені для використання з певною метою в порядку, визначеному тим органом, який прийняв рішення про надання субвенції;

- г) кошти, які надаються з державного бюджету муніципальним бюджетам або з муніципальних бюджетів вищого рівня до муніципальних бюджетів нижчого рівня на фінансування цільових видатків.

Література [22; 24; 28; 31]

Змістовий модуль IV. Механізми розвитку регіональних економік України

Тема 10. Аналіз, його завдання, види та методи в регіональному розвитку

1. Аналіз в регіональній економіці праці.
2. Аналіз регіональних економічних процесів та його вплив на оптимізацію управлінської діяльності в регіональній економіці.
3. Аналіз розвитку економічних районів України.
4. Стратегічний аналіз економічного середовища регіону.
5. Характеристика внутрішнього стану регіону та регіональних інституцій.

Питання для самоконтролю

1. Покажіть вплив аналізу регіональних економічних процесів на оптимізацію управлінської діяльності в регіональній економіці.
2. Назвіть основні види аналізу регіональної економіки.
3. Які ви знаєте основні методи аналізу регіональної економіки?
4. Що таке стратегічний аналіз економічного середовища регіону?
5. Охарактеризуйте внутрішній стан регіону.

Теми рефератів

1. Механізми розвитку регіональних економік України.
2. Види та методи в політиці регіонального розвитку.
3. Аналіз, його завдання в регіональному розвитку.
4. Види та методи аналізу регіональної економіки.
5. Аналіз регіональних економічних процесів.

Тестові завдання

1. ***Аналіз розвитку регіональної економіки здійснюється за такими групами основних показників:***
  - а) геоекономічні та загальноекономічні;
  - б) сільського господарства та будівництва;
  - в) транспорту та зв'язку;
  - г) усе зазначене.

2. Аналіз регіональних економік не містить:

- а) системний аналіз;
- б) стратегічний аналіз економічного середовища;
- в) цілісний аналіз;
- г) аналіз розвитку економічних районів України.

3. Економічний аналіз розвитку регіональних економік складається з:

- а) попереднього (перспективного, прогнозного) аналізу;
- б) наступного (подальшого) ретроспективного аналізу;
- в) внутрішньогосподарського аналізу;
- г) міжгосподарського та тематичного аналізу;
- д) техніко-економічного та соціально-економічного аналізу;
- е) порівняльного та діагностичного (експрес-аналізу) аналізу;
- є) факторного та маржинального аналізу;
- ж) функціонально-вартісного аналізу;
- з) схоластичного та внутрішнього аналізу;
- и) правильні відповіді а) – в);
- і) правильні відповіді г) – е);
- ї) усі відповіді правильні.

Література [3; 12; 20–23]

Тема 11. Планування регіональної економіки праці: сутність, форми, методи

1. Сутність, форми та методи планування регіональних економік та його еволюція.
2. Макропропорції у плануванні регіональних економік.
3. Цільове орієнтування стратегії та визначення пріоритетів планування регіональних економік.
4. Система стратегічного планування регіональних економік та її складові.
5. Сутність, форми, методи та особливості стратегічного планування регіональних економік.
6. Моделі системи стратегічного планування регіональних економік.
7. Довгострокові документи стратегічного планування. Середньострокові документи стратегічного планування.
8. Розробка програм розвитку економіки регіонів та стратегія євроінтеграції України.

9. Розробка стратегічного плану регіональних інституцій: аналіз зовнішніх і внутрішніх факторів; визначення місії та стратегічних цілей; розробка програми інституцій; показники оцінки діяльності; фінансовий план.
10. Впровадження стратегії. Оцінювання (вимірювання) та моніторинг результатів реалізації стратегій розвитку регіональної економіки.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть етапи стратегічного планування регіональних економік.
2. Які ви знаєте функції стратегічного планування регіональних економік?
3. Розкрийте основні форми та методи стратегічного планування регіональних економік.
4. Висвітліть технології стратегічного планування регіональних економік.
5. Що таке довгострокові документи стратегічного планування?
6. Які ви знаєте середньострокові документи стратегічного планування регіональних економік?
7. Хто розробляє програми розвитку економік регіонів?
8. У чому полягає стратегія євроінтеграції України?
9. Проаналізуйте внутрішні та зовнішні фактори розробки стратегічного плану регіональних інституцій.
10. Розкрийте характерні особливості взаємодії органів державного управління та місцевого самоврядування в розробці стратегічного плану розвитку регіональних економік праці.

Теми рефератів

1. Планування регіональної економіки праці.
2. Сутність, форми та методи планування регіональних економік.
3. Стратегічне планування регіональних економік.
4. Етапи та функції стратегічного планування регіональних економік.
5. Технологія стратегічного планування регіональних економік та організаційне забезпечення його процесу.

Тестові завдання

1. Зазначте форми планування:

- а) директивне та індикативне;
- б) міждержавне, загальнодержавне, макроекономічне, регіональне, галузеве, мікроекономічне;

- в) економічне, демографічне, соціальне, фінансове, зовнішньоекономічне, науково-технічне, інвестиційне, екологічне;
- г) наддовгострокове (понад 15 років), довгострокове (5–15 років), середньострокове (1–5 років), короткострокове (1місяць – 1 рік), оперативне (до 1 місяця);
- д) стратегічне, тактичне;
- е) планування розвитку територій;
- є) усі зазначені;
- ж) ваш варіанти.

2. Найважливішими цілями індикативного планування є:

- а) систематизація і поліпшення інформації про регіональну економічну кон'юнктуру, запропоновані інвестиції держави і державні витрати;
- б) пропозиція системи індикаторів економічної діяльності, що може зацікавити неурядовий сектор;
- в) наявність у планового органу зворотного зв'язку з регіональними суб'єктами господарювання;
- г) правильні відповіді а) і б).

3. Стратегічне планування — це:

- а) процес, спрямований на розробку та впровадження стратегії розвитку середовища, у якому існує громада та пристосовує його до змін оточення;
- б) процес, спрямований у майбутнє, який визначає цілі та напрями розвитку, методи і способи досягнення цих цілей;
- в) процес, який програмує майбутні події, рівень розвитку, структуру територіальної громади, а також її місце в оточенні;
- г) циклічний процес, який містить в собі аналіз і корегування реалізації стратегічного плану на різних етапах його втілення;
- д) правильні відповіді а) і б);
- е) правильні відповіді в) і г);
- є) усі відповіді правильні.

Література [3; 20; 24; 29; 31; 35]

Тема 12. Сталість розвитку регіональних економік та методологія її оцінки

1. Сталість розвитку регіональних економік.
2. Оцінка сталості розвитку регіону та розвитку регіональних економік, її критерії.
3. Комплексність оцінки сталості розвитку регіональної економіки.

4. Регіон у системі територіального розміщення продуктивних сил України.
5. Спеціалізація регіонів України.
6. Вирівнювання економічного розвитку регіонів.

Питання для самоконтролю

1. Яким чином оцінюється сталість розвитку регіонів?
2. Проаналізуйте особливості оцінки сталості розвитку регіональних економік.
3. За якими критеріями здійснюється спеціалізація регіонів України?
4. Розкрийте заходи державної влади України щодо вирівнювання соціально-економічного розвитку регіонів.
5. Що таке муніципальна соціально-економічна політика?
6. Яким чином здійснюється регіональна соціально-економічна політика?

Теми рефератів

1. Сталість розвитку регіональних економік праці.
2. Методологія оцінки сталості розвитку регіональних економік праці.
3. Сталість розвитку регіональних економік.
4. Регіональна соціально-економічна політика.
5. Муніципальна соціально-економічна політика.

Тестові завдання

1. Економічними індикаторами сталого розвитку регіону є:

- а) виробничо-економічні та фінансові індикатори;
- б) структурні та інвестиційні індикатори;
- в) індикатори науково-технічного потенціалу та зовнішньоекономічної діяльності;
- г) усе зазначене.

2. Соціальними індикаторами сталого розвитку регіону є:

- а) індикатори життєвого рівня населення;
- б) індикатори стану трудових ресурсів та криміногенної ситуації;
- в) індикатори здоров'я населення та демографічної ситуації;
- г) усе зазначене.

3. Зазначте, які з регіонів України спеціалізуються у тваринництві на вирощуванні овець та кіз:

- а) Західний;
- б) Центральний;

- в) Донецький;
- г) Причорноморський;
- д) Придніпровський.

Література [17; 28; 29]

Тема 13. Прогнозування регіональної економіки

1. Прогнозування регіональних економік: поняття, сутність, форми та методи.
2. Система регіонально-економічних прогнозів.
3. Прогнозування регіональних економік.
4. Довгострокове, середньострокове та короткострокове прогнозування регіональних економік.
5. Макропропорції у прогнозуванні регіональних економік.

Питання для самоконтролю

1. Що таке прогнозування?
2. Яким чином здійснюється прогнозування регіональних економік?
3. Визначте порядок розроблення регіонально-економічних прогнозів.
4. У чому полягає короткострокове прогнозування регіональних економік?
5. Що таке середньострокове прогнозування?
6. Розкрийте механізми довгострокового прогнозування регіональних економік праці.

Теми рефератів

1. Прогнозування регіональної економіки праці.
2. Форми та методи прогнозування регіональних економік.
3. Механізми прогнозування регіональних економік.
4. Порядок розробки регіонально-економічних прогнозів.
5. Зарубіжний досвід прогнозування регіональних економік.

Тестові завдання

1. Відповідно до Закону України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України” виокремлюють:

- а) прогнози економічного і соціального розвитку АПК, областей, районів, та міст на середньостроковий та короткостроковий періоди;

- б) програми розвитку окремих галузей економіки;
- в) прогнози економічного і соціального розвитку України та окремих галузей економіки на середньостроковий період;
- г) усе зазначене.

2. У теорії та практиці прогнозування розвитку виробничої інфраструктури регіонів розрізняють такі групи пропорцій в економіці:

- а) загальноекономічні;
- б) міжгалузеві;
- в) внутрішньогалузеві;
- г) внутрішньовиробничі;
- д) правильні відповіді а) і в);
- е) правильні відповіді б) і г);
- є) усі відповіді правильні.

3. До індуктивних методів прогнозування розвитку інфраструктури регіонів належать:

- а) методи прогновної екстраполяції;
- б) метод найменших квадратів;
- в) методи моделювання та метод змінних середніх;
- г) метод адаптивного згладжування;
- д) метод інтерв'ю та аналітичний метод;
- е) метод розроблення сценарію та генерації ідей;
- є) метод комісій та колективної генерації ідей (мозкова атака);
- ж) матричний метод;
- з) правильні відповіді а) – г);
- и) правильні відповіді д) – ж);
- і) усі відповіді правильні.

Література [3; 16; 21; 25; 28]

Змістовий модуль V. Регіональний розвиток міжгалузевих комплексів України

Тема 14. Паливно-енергетичний та гірничо-металургійний комплекси

1. Особливості формування й розвитку міжгалузевих комплексів, їх класифікація та аналіз.
2. Структурно-регіональна переорієнтація національної економіки.
3. Паливно-енергетичний комплекс (ПЕК) України. Його місце в господарстві України.

4. Склад ПЕК. Основні райони залягання паливних ресурсів.
5. Співвідношення, кількісна та якісна оцінка запасів вугілля, нафти і газу.
6. Нафтовидобувна та нафтопереробна промисловість. Система нафтопродуктів на території України.
7. Нафтохімічні комплекси. Газова промисловість.
8. Райони видобутку і споживання газу. Система газопроводів (магістральні на території України та міжнародні).
9. Газохімічні комплекси. Екологічні проблеми видобутку нафти і газу.
10. Вугільна промисловість. Райони видобутку твердого палива.
11. Характеристика вугільних родовищ. Проблеми розвитку вугільної промисловості України.
12. Електроенергетика. Гідро- та атомна енергетика. Енергосистеми.
13. ЛЕП. Реструктуризація ПЕК.
14. Гірничо-металургійний комплекс. Його значення у регіональній економіці.
15. Чорна та кольорова металургія.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягають особливості розміщення паливно-енергетичного комплексу України?
2. Розкрийте структуру паливно-енергетичного комплексу.
3. Які ви знаєте основні райони залягання паливно-енергетичних ресурсів?
4. В яких регіонах України розташовані нафтогазові родовища?
5. Назвіть основні родовища кам'яного вугілля в Україні.
6. Які ви знаєте найбільші теплові електростанції України?
7. В яких областях України розміщені атомні електростанції?
8. Окресліть територію розміщення залізрудних родовищ.
9. Назвіть найбільші підприємства чорної металургії.
10. Які ви знаєте найбільші підприємства кольорової металургії?
11. В якому регіоні України здійснюється видобуток марганцевої руди?
12. Що таке газохімічні комплекси?
13. Вкажіть основні шляхи реструктуризації ПЕК.
14. Де в Україні здійснюється виплавка алюмінію?

Теми рефератів

1. Паливно-енергетичний комплекс України.
2. Розвиток гірничо-металургійного комплексу в сучасній Україні.

3. Проблема реструктуризації підприємств вугільної промисловості України.
4. Нафтовидобувна та нафтопереробна промисловості України.
5. Розвиток чорної металургії в Україні.
6. Проблема розвитку кольорової металургії в Україні.

Тестові завдання

1. Паливно-енергетичний комплекс регіону – це:

- а) міжгалузевий регіональний комплекс, що об'єднує систему науково-дослідних, конструкторсько-технологічних організацій та установ, продукція яких має загальнодержавне паливно-енергетичне значення;
- б) єдність цілей, засобів виробництва, функціональних, виробничих і кооперативних паливно-енергетичних зв'язків;
- в) система вугільної промисловості та електроенергетики регіону;
- г) усе зазначене.

2. На території України поклади залізної руди відсутні:

- а) у Кривому Розі;
- б) у Білій Церкві;
- в) у Кременчуці;
- г) у Керчі.

3. Знайдіть неправильну відповідь. До структури гірничо-металургійного комплексу України не входить:

- а) чорна металургія;
- б) видобуток марганцевої руди;
- в) видобуток коксівного вугілля;
- г) виплавка алюмінію.

Література [3; 7; 16; 32; 43]

Тема 15. Машинобудівний та військово-промисловий комплекси

1. Загальна характеристика машинобудування.
2. Взаємозв'язок з іншими галузями.
3. Територіальні особливості: галузевий склад, спеціалізація, територіальна структура, найважливіші центри і вузли.
4. ВПК та його територіальна реструктуризація після розпаду СРСР.
5. Стан і регіональні особливості ВПК України. Провідні підприємства ВПК.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає взаємозв'язок підприємств машинобудування з іншими галузями економіки?
2. Охарактеризуйте сучасний стан розвитку машинобудівного комплексу України.
3. Розкрийте структуру машинобудівного комплексу України.
4. У чому полягають основні проблеми розвитку ВПК України?
5. Покажіть територіальне розташування найбільших підприємств ВПК України.
6. В яких регіонах України розміщені підприємства автомобілебудування?
7. Проаналізуйте перспективи розвитку суднобудівної галузі в Україні.

Теми рефератів

1. Машинобудівний комплекс України.
2. Військово-промисловий комплекс України.
3. Регіональні особливості розвитку машинобудування в Україні.
4. Структура машинобудівного комплексу України.
5. Проблема реструктуризації ВПК України.

Тестові завдання

1. Машинобудівний комплекс регіону – це:

- а) єдність цілей, засобів виробництва, функціональних, виробничих і кооперативних транспортних зв'язків;
- б) міжгалузевий регіональний комплекс, що об'єднує систему науково-дослідних, конструкторсько-технологічних організацій та установ, продукція яких має загальнодержавне машинобудівне значення;
- в) система сільськогосподарського машинобудування і приладобудування регіону;
- г) усе зазначене.

2. Основними напрямками реструктуризації ВПК є:

- а) демонтаж і утилізація застарілого озброєння та розроблення нових технологій і видів озброєння;
- б) переозброєння Збройних сил України;
- в) відповіді а) і б);
- г) усе зазначене.

3. В Україні виробництво танків розташоване у:

- а) Києві;
- б) Харкові;

- в) Дніпропетровську;
- г) Донецьку;
- д) Одесі;
- е) Миколаєві.

Література [3; 7; 16; 32; 41]

Тема 16. Будівельний та лісовиробничий комплекси

1. Техніко-економічна специфіка галузей промисловості будівельних матеріалів і будівельної індустрії.
2. Структура виробництва комплексу, основні групи галузей.
3. Регіони виробництва цементу. Розвиток промисловості збірного залізобетону.
4. Найбільші регіони виробництва залізобетонних конструкцій.
5. Головні центри виробництва скла, азбестоцементних труб, керамічної плитки тощо.
6. Оцінка лісових ресурсів України. Лісодефіцитні та лісосировинні регіони.
7. Найбільші центри і головні регіони деревообробки, меблевої, целюлозно-паперової промисловості. Галузі лісохімії.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть основні галузі будівельного комплексу України.
2. Який відсоток території України займають лісові насадження?
3. Які основні центри деревообробної промисловості ви знаєте?
4. Вкажіть найбільші регіони виробництва залізобетонних конструкцій.
5. Назвіть основні лісосировинні регіони України.
6. В яких регіонах України найбільше розвинена целюлозно-паперова промисловість України?
7. Виділіть головні регіони виробництва цементу.

Теми рефератів

1. Розвиток будівельного комплексу в сучасній Україні.
2. Лісовиробничий комплекс України.
3. Забезпеченість території України природними будівельними матеріалами.
4. Структура будівельного комплексу України.
5. Проблеми та перспективи розвитку будівельної промисловості в Україні.

Тестові завдання

1. Будівельний комплекс регіону включає:

- а) промисловість будівельних матеріалів та цементну;
- б) галузі, що обслуговують будівництво;
- в) промисловість будівельних конструкцій та будівельну базу;
- г) усе зазначене.

2. Лісовиробничий комплекс регіону включає підкомплекси:

- а) виробництво будівельних матеріалів з деревної сировини, виробництво картону;
- б) лісове господарство та лісозаготівельна промисловість;
- в) лісогосподарський, деревопереробний, целюлозно-паперовий, лісохімічний;
- г) усе зазначене.

3. Зазначте, які області України не забезпечені лісовими ресурсами:

- а) Львівська;
- б) Одеська;
- в) Закарпатська;
- г) Чернігівська;
- д) Запорізька.

Література [3; 7; 17; 32; 40; 41]

Тема 17. Продовольчий комплекс та комплекс галузей виробництва непродовольчих товарів

- 1. Продовольчий комплекс. Сільське господарство.
- 2. Збирання, переробка, збут і реалізація продуктів.
- 3. Оцінка сільськогосподарських угідь.
- 4. Посівні площі. Господарські культури.
- 5. Рослинницька та тваринницька орієнтації. Фермерство.
- 6. Комплекс галузей виробництва непродовольчих товарів. Його потенціал та особливості розміщення у регіонах України.

Питання для самоконтролю

- 1. Покажіть територіальне розміщення продовольчого комплексу України.
- 2. Розкрийте характерні риси розвитку сільськогосподарських угідь в Україні.
- 3. Яким чином здійснюється переробка сільськогосподарської продукції в регіонах України?

4. Висвітліть структуру АПК України.
5. Охарактеризуйте масштаби розвитку фермерського господарства України.
6. Який комплекс галузей виробництва непродовольчих товарів Ви знаєте?

Теми рефератів

1. Сучасний стан та перспективи розвитку продовольчого комплексу України.
2. Комплекс галузей виробництва непродовольчих товарів.
3. Розвиток сільськогосподарського виробництва в сучасній Україні.
4. Регіональні особливості розміщення виробництва непродовольчих товарів в Україні.
5. Оцінка сільськогосподарських угідь в Україні.

Тестові завдання

1. Продовольчий комплекс регіону включає підприємства з:

- а) виробництва продовольчої сировини;
- б) заготівлі та переробки продовольчої сировини;
- в) зберігання та реалізації продовольчої сировини;
- г) усе зазначене.

2. Основними складовими інфраструктури АПК України є:

- а) пункти заготівель, холодительно-складське, транспортне і тарне господарство;
- б) матеріально-технічне і ремонтне обслуговування;
- в) пункти ветеринарного, агротехнічного обслуговування;
- г) служба захисту рослин;
- д) правильні відповіді а) – д);
- е) усе зазначене.

3. Зазначте, які регіони України не є значними виробниками картоплі:

- а) Центральний;
- б) Причорноморський;
- в) Західний;
- г) Донецький;
- д) Придніпровський.

Література [3; 7; 16; 32; 43]

Тема 18. Транспортний, хімічний комплекси та соціальна інфраструктура

1. Сухопутний, водний, повітряний, залізничний та автомобільний транспорт регіонів України.
2. Роль хімічної промисловості у національній економіці України.
3. Структура і взаємозв'язок галузей хімічної промисловості.
4. Природні ресурси хімічної промисловості.
5. Функціональна та економічна сутність соціальної інфраструктури регіону, її галузевий склад.
6. Основні елементи територіальної структури соціальної інфраструктури.
7. Сучасний стан, особливості та принципи розвитку соціальної інфраструктури.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте структуру транспортного комплексу України.
2. Проаналізуйте регіональні особливості розвитку транспортної галузі України.
3. Який вид транспорту в Україні є лідером з вантажоперевезень?
4. Висвітліть структуру хімічної промисловості в Україні.
5. Назвіть природні ресурси хімічної промисловості.
6. Проаналізуйте сучасний стан розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів.
7. Висвітліть основні складові соціальної інфраструктури населених пунктів.
8. Чим відрізняється соціальна інфраструктура села від соціальної інфраструктури міста?

Теми рефератів

1. Транспортний комплекс України.
2. Проблеми та перспективи розвитку хімічного комплексу України.
3. Соціальна інфраструктура населених пунктів України.
4. Роль хімічної промисловості у національній економіці України.
5. Перспективи розвитку транспортної інфраструктури України.

Тестові завдання

1. Транспортний комплекс регіону – це:

- a) територіальне поєднання взаємопов'язаних видів транспорту, які взаємодіючи, найповніше задовольняють потреби суспільного господарства і населення у перевезеннях пасажирів;

- б) територіальне поєднання взаємопов'язаних видів транспорту, які взаємодіючи, найповніше задовольняють потреби суспільного господарства і населення у перевезеннях вантажів;
  - в) територіальне поєднання взаємопов'язаних видів транспорту, які взаємодіючи, найповніше задовольняють потреби суспільного господарства і населення у перевезеннях вантажів і пасажирів;
  - г) територіальне поєднання транспортних вузлів.
- 2. Соціальна інфраструктура регіону включає:**
- а) галузеву і територіальну структуру;
  - б) галузеву і відомчу структуру;
  - в) відомчу структуру;
  - г) правильні відповіді б) і в).
- 3. Одницями територіальної структури соціальної інфраструктури територій є:**
- а) країна та регіон;
  - б) автономна республіка, область;
  - в) місто, сільський адміністративний район, населений пункт;
  - г) правильні відповіді б) і в);
  - д) усі відповіді правильні.

Література [3; 7; 16; 32; 40]

Змістовий модуль VI. Особливості регіональних економік в Україні

Тема 19. Сучасні моделі економічної макрорегіоналізації України. Центральний регіон

1. Стан і проблеми розвитку регіональної економіки.
2. Основні чинники утворення регіональних економік.
3. Принципи та критерії економічної регіоналізації.
4. Адміністративно-територіальний склад Центрального регіону.
5. Місце і роль регіону в національній економіці.
6. Потенціал та сучасні проблеми соціально-економічного розвитку Центрального регіону.
7. Особливості структури господарства та галузей регіону.
8. Причини загострення екологічної ситуації у регіоні.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте сучасний стан розвитку регіональної економіки.

2. Які області належать до Центрального регіону України?
3. Вкажіть основні проблеми економічного розвитку Центрального регіону.
4. Назвіть основні чинники утворення регіональних економік.
5. Яке місце займає Центральний регіон в економіці України?
6. Які галузі народного господарства є домінуючими в Центральному регіоні?
7. Охарактеризуйте сучасний екологічний стан Центрального регіону.
8. Розкрийте негативні наслідки створення штучних морів у Центральному регіоні.
9. Охарактеризуйте рівень інноваційного розвитку регіону.

Теми рефератів

1. Сучасні моделі економічної макрорегіоналізації України.
2. Центральний регіон в соціально-економічному розвитку України.
3. Причини загострення екологічної ситуації у регіоні.
4. Проблеми інноваційного розвитку Центрального регіону.
5. Адміністративно-територіальний устрій та сучасний стан соціально-економічного розвитку Центрального регіону.

Тестові завдання

1. **До центрального регіону входять наступні області:**
  - а) Вінницька, Житомирська, Київська, Хмельницька, Черкаська, м. Київ;
  - б) Вінницька, Житомирська, Київська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська, м. Київ;
  - в) Вінницьку, Житомирська, Київська, Хмельницька, Черкаська, Кіровоградська та м. Київ;
  - г) Київська, Черкаська, Кіровоградська, Полтавська, Чернігівська, м. Київ.
2. **Родовища бурого вугілля у Центральному регіоні розташовані у:**
  - а) Вінницькій та Житомирській областях;
  - б) Вінницькій та Хмельницькій областях;
  - в) Житомирській та Черкаській областях;
  - г) Київській та Черкаській областях.
3. **Основними причинами погіршення екологічного становища в регіоні є:**
  - а) аварія на Чорнобильській АЕС;
  - б) викиди у повітря, які здійснюють підприємства металургійної промисловості;

- в) створення штучних морів;
- г) викиди у ґрунт хімічних речовин.

Література [3; 7; 16; 22; 32; 36]

Тема 20. Донецький регіон

1. Адміністративно-територіальний устрій регіону.
2. Сучасні проблеми соціально-економічного розвитку регіону.
3. Особливості структури господарства та галузей регіону.
4. Загострення екологічної ситуації у регіоні.

Питання для самоконтролю

1. Оцініть економічний розвиток Донецького регіону.
2. Які області входять до складу Донецького регіону?
3. Покажіть місце Донецького регіону в соціально-економічному розвитку України.
4. Чи можна уникнути загострення екологічної ситуації в регіоні?
5. Яким чином металургійна та хімічна промисловості впливають на погіршення екологічного стану в регіоні?

Теми рефератів

1. Донецький регіон в соціально-економічному розвитку України.
2. Сучасні проблеми соціально-економічного розвитку Донецького регіону.
3. Сучасний екологічний стан Донецького регіону.
4. Проблеми реформування вугільної галузі Донецького регіону.

Тестові завдання

1. До Донецького регіону належать області:

- а) Донецька, Луганська;
- б) Донецька, Луганська, Полтавська;
- в) Донецька, Луганська, Харківська, Запорізька;
- г) Донецька та Дніпропетровська області.

2. Металургійні підприємства "Азовсталь" та "Ілліча" розташовані у:

- а) Донецьку;
- б) Краматорську;
- в) Маріуполі;
- г) Горлівці.

3. Основними причинами погіршення екологічної ситуації в Донецькому регіоні є:

- а) аварія на Чорнобильській АЕС;
- б) викиди у повітря, які здійснюють підприємства металургійної та хімічної промисловості;
- в) створення штучних морів;
- г) викиди у ґрунт хімічних речовин.

Література [3; 7; 16; 22; 32; 34]

Тема 21. Західний регіон

1. Адміністративно-територіальний устрій регіону.
2. Сучасні проблеми соціально-економічного розвитку регіону.
3. Особливості розвитку структури господарства та галузей регіону.
4. Причини загострення екологічної ситуації у регіоні.
5. Природно-ресурсний потенціал регіону.

Питання для самоконтролю

1. Окресліть пріоритети в економічному розвитку Західного регіону.
2. Які існують сучасні проблеми розвитку Західного регіону?
3. Назвіть основні галузі народного господарства Західного регіону.
4. У чому полягають основні причини загострення екологічної ситуації в регіоні?
5. Які автомобілебудівні підприємства у Західному регіоні Ви знаєте?

Теми рефератів

1. Адміністративно-територіальний устрій та соціально-економічний розвиток Західного регіону.
2. Місце Західного регіону у соціально-економічному розвитку України.
3. Рекреаційний потенціал Західноукраїнського регіону.
4. Екологічна ситуація в Західноукраїнському регіоні.

Тестові завдання

1. До західного регіону належать наступні області:

- а) Волинська, Закарпатська, Полтавська, Сумська, Львівська, Тернопільська, Чернівецька;
- б) Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Рівненська, Львівська, Тернопільська, Житомирська, Київська;

- в) Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Рівненська, Львівська, Тернопільська, Чернівецька;
- г) Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Рівненська, Львівська, Тернопільська, Чернівецька, Хмельницька.

2. Основними напрямками соціально-економічного розвитку Карпатського регіону мають бути:

- а) розвиток рекреаційного комплексу;
- б) будівництво високотехнологічних підприємств, виробництво яких можливе лише за наявності чистого повітря;
- в) розвиток металургійної та машинобудівної промисловості;
- г) відповіді а) і б).

3. Центрами виробництва легкових автомобілів у Західному регіоні є:

- а) Львів;
- б) Луцьк;
- в) Мукачеве;
- г) Івано-Франківськ;
- д) Чоп;
- е) Ужгород;
- є) Тернопіль.

Література [3; 7; 16; 22; 32; 38]

Тема 22. Придніпровський регіон

1. Адміністративно-територіальний устрій регіону.
2. Сучасні проблеми соціально-економічного розвитку регіону.
3. Фактор транспортно-географічного розташування Придніпров'я.
4. Особливості структури господарства та галузей регіону.
5. Виробничий профіль господарства.
6. Причини загострення екологічної ситуації у регіоні.

Питання для самоконтролю

1. Які області України входять до складу Придніпровського регіону?
2. Охарактеризуйте виробничий профіль господарства Придніпровського регіону.
3. Назвіть основні причини загострення екологічної ситуації у Придніпровському регіоні.
4. В яких містах Придніпровського регіону розташовані підприємства чорної металургії?

5. Чи розвинена в регіоні кольорова металургія?
6. Назвіть основні підприємства машинобудування Придніпровського регіону.

Теми рефератів

1. Роль Придніпровського регіону в соціально-економічному розвитку України.
2. Шляхи поліпшення екологічної ситуації Придніпровського регіону.
3. Розвиток рекреаційного комплексу Придніпровського регіону.
4. Структура господарства та галузей Придніпровського регіону.

Тестові завдання

1. **До придніпровського регіону належать наступні області:**
  - а) Дніпропетровська, Запорізька, Сумська, Полтавська;
  - б) Дніпропетровська, Запорізька, Кіровоградська;
  - в) Дніпропетровська, Запорізька, Полтавська, Сумська, Харківська;
  - г) Дніпропетровська, Запорізька, Полтавська.
2. **Південний машинобудівний завод розташований у:**
  - а) Дніпропетровську;
  - б) Дніпродзержинську;
  - в) Запоріжжі;
  - г) Кривому Розі.
3. **Видобуток уранових руд здійснюється у:**
  - а) Жовтих Водах;
  - б) Дніпродзержинську;
  - в) Знам'янці;
  - г) Кіровограді;
  - д) Гуляйполі.

Література [3; 7; 16; 22; 32; 36]

Тема 23. Причорноморський регіон

1. Адміністративно-територіальний устрій регіону.
2. Аналіз транспортно-географічного розташування Причорномор'я.
3. Сучасні проблеми соціально-економічного розвитку регіону.
4. Особливості структури господарства та галузей регіону.
5. Причини загострення екологічної ситуації у регіоні.
6. Розвиток рекреаційної галузі у Причорномор'ї.
7. Перспективи залучення інвестицій.

Питання для самоконтролю

1. Визначте особливості економічному розвитку Причорноморського регіону.
2. Покажіть роль Причорноморського регіону в соціально-економічному розвитку України.
3. Які галузі народного господарства є домінуючими в Причорноморському регіоні?
4. Назвіть центри суднобудування в регіоні.
5. Покажіть основні туристичні центри Причорноморського регіону.
6. Чи може Одеський нафтотермінал вплинути на погіршення екологічної ситуації в регіоні?
7. Назвіть основні причини загострення екологічної ситуації в регіоні.

Теми рефератів

1. Адміністративно-територіальний устрій та економічний розвиток Причорноморського регіону.
2. Роль Причорноморського регіону в соціально-економічному розвитку України.
3. Сучасні проблеми соціально-економічного розвитку Причорноморського регіону.
4. Проблеми та перспективи розвитку рекреаційного комплексу Причорноморського регіону.
5. Розвиток АПК Причорноморського регіону.

Тестові завдання

1. **До Причорноморського регіону належать наступні області:**
  - а) Дніпропетровська, Запорізька, Одеська, Миколаївська, Херсонська та Автономна Республіка Крим;
  - б) Одеська, Миколаївська, Херсонська, Автономна Республіка Крим та м. Севастополь;
  - в) Кіровоградська, Одеська, Миколаївська, Херсонська, Луганська та Автономна Республіка Крим;
  - г) Одеська, Миколаївська, Херсонська, Запорізька.
2. **Підприємства суднобудівної промисловості відсутні у:**
  - а) Миколаєві;
  - б) Керчі;
  - в) Одесі;
  - г) Херсоні.

3. Головним центром рибоконсервної промисловості у Причорноморському регіоні є:

- а) Одеса;
- б) Миколаїв;
- в) Севастополь;
- г) Керч;
- д) Євпаторія;
- е) Очаків.

Література [3; 7; 16; 22; 32; 36; 44]

Тема 24. Харківський регіон

- 1. Адміністративно-територіальний устрій регіону.
- 2. Сучасні проблеми соціально-економічного розвитку регіону.
- 3. Особливості структури господарства та галузей регіону.
- 4. АПК Харківського регіону.
- 5. Прикордонне співробітництво.
- 6. Причини загострення екологічної ситуації у регіоні.

Питання для самоконтролю

- 1. Висвітліть особливості системного розвитку економічного комплексу Харківського регіону.
- 2. Які області входять до складу Харківського регіону України?
- 3. Висвітліть сучасні проблеми соціально-економічного розвитку Харківського регіону.
- 4. Які галузі народного господарства визначають соціально-економічний розвиток Харківського регіону?
- 5. У чому полягають основні причини загострення екологічної ситуації в Харківському регіоні?
- 6. Висвітліть основні напрямки прикордонного співробітництва з Російською Федерацією.

Теми рефератів

- 1. Роль Харківського регіону в соціально-економічному розвитку України.
- 2. Розвиток машинобудування в Харківському регіоні.
- 3. Розвиток агропромислового комплексу Харківського регіону.
- 4. Соціальна інфраструктура населених пунктів Харківського регіону.
- 5. Сучасний стан екологічної ситуації в Харківському регіоні та шляхи його поліпшення.

Тестові завдання

1. До Харківського регіону належать наступні області:

- а) Харківська, Сумська, Полтавська;
- б) Дніпропетровська, Харківська, Сумська, Полтавська;
- в) Дніпропетровська, Полтавська, Сумська, Кіровоградська, Харківська;
- г) Харківська, Сумська, Полтавська, Чернігівська.

2. Центром нафтопереробки Харківського регіону є:

- а) Харків;
- б) Кременчук;
- в) Полтава;
- г) Комсомольськ.

3. Виробництво тракторів зосереджено у:

- а) Харкові;
- б) Кременчуці;
- в) Полтаві;
- г) Сумах;
- д) Конотопі.

Література [11; 13; 19; 22; 24]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Адміністративно-територіальний устрій України. Проблемні питання та можливі шляхи їх вирішення / С. О. Сивоконь, В. А. Яцюк, А. П. Заєць, О. Я. Матвіїшин та інші; За заг. ред. В. Г. Яцуби. — К., 2003. — 321 с.
2. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: Проблеми теорії, методології, практики. — К.: Вид-во УАДУ, 2000. — 328 с.
3. Бюджет міста Києва на 2006 рік // Хрещатик. — 2006. — № 132/1 (2927/1). — 12 верес.
4. Воронков А. А. Методы анализа и оценки государственных программ в США. — М.: Наука, 1986. — 190 с.
5. Дехтяренко Ю. Стратегія розвитку міста: територіально-планувальний аспект // Управління сучасним містом. — 2001. — № 1–3. — С. 86–99.
6. Завгородній Є. В. Стимулювання розвитку регіонів // Бюл. Дніпропетровського обласного управління юстиції. — 2006. — № 1. — С. 27–32.

7. *Зайченко О. П., Кузнецова І. С., Ільчук В. П.* Регіональна політика підтримки інноваційної діяльності в малому бізнесі. — К.: НДІ-СЕП, 2005. — 101 с.
8. *Звернення* Президента України до Верховної Ради України 9 лютого 2006 року // Економіст. — 2006. — № 2 (лютий). — С. 12–17.
9. *Інформаційні* матеріали про роботу Кабінету Міністрів України за дев'ять місяців 2005 року. — 87 с.
10. *Коліушко І. Б.* Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні. — К.: Факт, 2002. — 260 с.
11. *Куйбіда В. С.* Принципи і методи діяльності органів місцевого самоврядування. — К.: МАУП, 2004. — 432 с.
12. *Образование* в Автономной Республике Крым. 2005 год. — Симферополь: ОАО “СГТ”, 2006. — 192 с.
13. *Павлов В. І.* Політика регіонального розвитку в умовах ринкової трансформації (Теоретико-методологічні аспекти та механізми реалізації). — Луцьк: Надстир'я, 2000. — 580 с.
14. *План дій* для нового міністра: практичний посібник / Т. Мотренко, А. Вишневський, В. Баєв, А. Бондаренко; За заг. ред. Т. Мотренка. — К.: Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. — 352 с.
15. *Послання* Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2000 році. — К.: Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України, 2001. — 404 с.
16. *Пропозиції* Верховної Ради України щодо основних напрямів бюджетної політики на 2007 рік // Відомості Верховної Ради України. — 2006. — 6 жовт.
17. *Пропозиції* Президенту: нова хвиля реформ. — К.: Комісія “блакитної стрічки”, 2005. — 104 с.
18. *Регіональне управління: навч. посіб.* / Л. М. Зайцева, С. М. Сergyїн, Н. Й. Коніщева, В. Є. Зайцев, Т. О. Савостенко, І. Е. Польська, А. В. Чуйко; За наук. ред. Л. М. Зайцевої. — Д.: ДФ УАДУ, 2000. — 240 с.
19. *Романюк С. А.* Політика регіонального розвитку в Україні: сучасний стан і нові можливості. Регіональні дослідження. — К.: Вид-во УАДУ, 2001. — 112 с.
20. *Смирная В. М.* Маркетинговые исследования регионального рынка образования // Зб. наук. пр. Східноукраїнського національного університету. — Луганськ: Вид-во СХУ, 2000. — С. 168–169.

21. *Стеченко Д. М.* Управління регіональним розвитком: навч. посіб. — К.: Вища шк., 2000. — 223 с.
22. *Стеченко Д. М.* Розміщення продуктивних сил і регіоналістика: навч. посіб. — К.: Вікар, 2002. — 374 с.
23. *Строкань Т. М.* Організаційна роль житлово-комунального господарства міста у забезпеченні його благоустрою // Регіональні перспективи. — 2000. — № 5.
24. *Тертичка В. В.* Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. — К.: Основи, 2002. — 750 с.
25. *Харьковский Б. Т., Бережной О. Н.* Методы переработки бытовых отходов города // Зб. наук. пр. Східноукраїнського національного університету. — Луганськ: Вид-во СНУ, 2000.
26. *Цветков В. В.* Державне управління: основні фактори ефективності (політико-правовий аспект). — Харків: Право, 1996. — 164 с.

Додаткова

27. *Батанов О. В.* Територіальна громада — основа місцевого самоврядування. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. — 260 с.
28. *Бугай С. Н., Афанасьева Л. Ф., Лисак Н. В., Макеева Т. И.* Информационно-коммуникационная система государственного управления региональной политикой как составляющая “электронного правительства” // Информация, анализ, прогноз — стратегические рычаги эффективного государственного управления. Тезисы докладов: Материалы V Междунар. науч.-прак. конф. — К.: УкрИНТЭИ, 2006. — С. 28–37.
29. *Бутирська Т.* Державне будівництво: концептуальна трансформація // Зб. наук. пр. НАДУ. — 2005. — Вип. 2. — С. 20–29.
30. *Грицяк І.* Моделі регіонального та місцевого рівнів європейського управління // Проблеми децентралізації: національний та міжнародний досвід: Зб. матеріалів та документів / Наук. ред. М. Пухтинський. — К.: Атака, 2006. — С. 269–279.
31. *Інноваційні шляхи муніципального розвитку (сучасний стан, прогнози, проекти і програми).* XI Всеукраїнські муніципальні слухання, м. Бердянськ, 18–20 вересня 2006 року. — К.: Логос, 2006. — 50 с.
32. *Інститути та інструменти розвитку територій. На шляху до європейських принципів / За ред. С. Максименка.* — К.: Міленіум. — 244 с.

33. *Ищенко О.* Кадрове забезпечення місцевого та регіонального розвитку // Зб. наук. пр. НАДУ. — 2004. — Вип.1. — С. 3–13.
34. *Кальниш Ю.* Інституціональні особливості аналітичного супроводу процесів вироблення та реалізації державної політики у сучасній Україні // Вісн. Нац. академії держ. управління при Президентові України. — 2006. — Вип.2. — К.: Вид-во НАДУ, 2006. — С. 36–43.
35. *Нижник Н. Р., Машков О. А.* Системний підхід в організації державного управління. — К.: Вид-во УАДУ, 1998. — 160 с.
36. *Невелев О. М., Данилишин Б. М.* Сталій розвиток регіону: стратегічні напрями і механізми. — К., 2002. — 127 с.
37. *Пал Л.* Аналіз державної політики / Пер. з англ. І. Дзюб. — К.: Основи, 1999.
38. *Плющ Р. М.* Формування структури місцевого самоврядування: організаційно-управлінський аспект. — Херсон: Вид-во ВАТ “ХМД”, 2006. — 396 с.
39. *Поляк О. В.* Механізми надання управлінських послуг органами влади: Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. управління. — 25.00.02. — Механізми державного управління / Львівський інститут державного управління НАДУ. — Львів, 2006. — 20 с.
40. *Президент України та державна регіональна і муніципальна політика:* Зб. матеріалів та документів / За заг. ред. О. Дьоміна. — К.: Логос, 2002. — 236 с.
41. *Проблеми децентралізації: національний та міжнародний досвід:* Зб. матеріалів та документів / Наук. ред. М. Пухтинський. — К.: Атака, 2006.
42. *Пухтинський М.* Концептуальні підходи до перспектив місцевого і регіонального розвитку // Президент України та державна регіональна і муніципальна політика: Зб. матеріалів та документів / За заг. ред. О. Дьоміна. — К.: Логос, 2002.
43. *Розробка та реалізація стратегій розвитку територіальних громад: вітчизняний досвід /* Ред. С. Максименко, В. Нудельман, І. Санжаровський. — К.: Дата Банк Україна, 2003.
44. *Социальная защита населения: Сб. материалов по вопросам разработки и реализации инновационной стратегии эффективного предоставления социальной помощи и услуг населению Донецкой области.* — Донецк, 2004–2006. — 89 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни	
“Регіональна економіка праці”	7
Зміст самостійної роботи з дисципліни	
“Регіональна економіка праці”	9
Список літератури.....	47

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *С. Т. Рогузько*
Комп’ютерне верстання *А. А. Кучерук*

Зам. № ВКЦ-4108

Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний.

Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. ХХ

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*